

Aszód Város Polgármesterétől

Az előkészítésben közreműködött:
dr. Ballagó Katalin osztályvezető

Előterjesztés

a Podmaniczky I. János emlékére állítandó szoborral kapcsolatos döntéshozatalra

Tisztelt Képviselő-testület!

Mint az ismeretes Önök előtt Aszód 2015-ben emlékezik meg a Podmaniczky család Aszódra kerülésének 300. évfordulójáról.

Podmaniczky I. János 1715. július 21-én kötött házasságot Aszódon Osztroluczky Judittal. Feöldi Doby Antal 1892-ben, Budapesten megjelentetett a „Podmanyigzky család (Podmanini és Aszódi báró)” című könyvében röviden így írt a család Aszódra kerüléséről:

„Podmanyiczky Mihály 1669-ben Thökölyi Imrének az eperjesi kollégiumban iskolatársa volt. Ez évből maradt fenn nyomtatásban egy színmű programja a budapesti evangélikusok egyetemes konventjének levéltárában, melyet a tanuló ifjúság 1669. október 4-én a vizsgálatok szerencsés befejezése alkalmával előadott. A szereplő személyek közt találjuk őt is, „Michael Podmanyiczky Corponensis, non nobilis” van feltüntetve. (Századok 1880. 412 1.) Iskoláit bevégezve haza került s feleségül vette Wester Dorottyát, kitől született egy fia: I. János.

I. János 1743-ban halt el. Feltűnő nemes vonású, deli termetű férfi volt, neje pedig a hajdani magyar szép matrónák valódi mintaképe, a mint azt a báró Podmaniczky Géza birtokában levő, Mányoki hírneves festő-művész hazánkfia által 1741-ben festett, I. Jánost és nejét Osztroluczky Juditbot ábrázoló mester művű arc képek váltig bizonyítják.

Hitvesétől, Osztroluczky Judithtól öt gyermeke született :

1. Judith, szül. 1716. Aszódon, báró Orczy Lőrincz hitvese.
2. II. János, szül. 1718. Aszódon.
3. Anna Mária, sz. 1731. Aszódon, gróf Belezny Miklós tábornok hitvese.
4. Erzsébet, szül. 1729. Aszódon, báró Bujanovszky Elek tábornok neje, és
5. I. Sándor, született 1723. Aszódon.

A két fitestvér a család főlemelője lett. 1782. év Julius 5-én báróságot nyertek és két külön vonalat alapítanak. Ez időkorban vette föl a család az aszódi praedicatumot is, holott a még utóbb kiadott királyi meghívó levelek a „de eadem” azaz podmanini előnévvel jelölték.

Aszód Osztroluczky Judith kezével került a család birtokába. Aszódot hajdan a Garayak birták, s itt létezett a Szent-Keresztről nevezett prém. prépostság is. — I. Lipót mint pusztát 1683-ban neczpáli Juszt Judithnak, néhai Ostroluczky János özvegyének adományozta.

1717-ben Olasz Pál prépost pért indított ellene, de eredménytelenül.”

A család felemelője tehát a XVIII. század elején Podmaniczky I. János volt, aki szorgalmával, élelmességével és nem kevésbé házassága révén nagy vagyont szerzett és ezt királyi és nádori adományokkal utódai számára biztosította is.

Aszód város története tehát a XVIII. század elejétől szorosan összefonódott a *Podmaniczky család* történetével.

Nem véletlenül merül tehát fel az a gondolat, hogy e kiváló férfinak, és vele a családnak Aszód emléket állítson egy szoborral.

A szobor - egy a város történetében meghatározó -, emblematikus személyiségnek kíván emléket állítani. Az aszódi kastély építése is a 18. század elején kezdődött, mikor Osztrólczy Judit, és Podmaniczky I. János házasságot kötöttek, mely kastély ezt követően 250 éven keresztül a család birtokainak központja volt. Az ő működéséhez kötődik a helyi evangélikus gyülekezet megerősítése, az evangélikus templom építtetése, az aszódi evangélikus középiskola létrehozása, működtetése és fenntartása is a családnak köszönhető. Érdemeit úgy gondolom senki nem vitatja el, személye nem megosztó, munkássága, mintaként szolgálhat Aszód minden jelen és jövőbeni polgára számára.

Jelen előterjesztésben egész alakos szobor állítására teszek javaslatot, amely kőből készülne. Az előzetes tervet - melyet Koltai László szobrász készített - mellékeljük az előterjesztéshez. A művész így ír magáról: *„1951.03.17-én születtem, Budapesten. Püspökháttanban lakom. Mindig érdekelt és megnyugtató a rajzolás vagy a kézügyességet igénylő kreatív tevékenység. Rengeteget másoltam, vagy kitaláltam rajzolható történeteket. Megrajzoltam a magyar népmeséket, regényeket, sport jeleneteket, az univerzum fantáziámban elképzelt módozatait. Ipari tanuló éveimben beiratkoztam rajz és formatervező kurzusokra, ahol neves mesterektől tanulhattam a képzőművészet rejtelmeit! Közben leérettségiztem, miközben mindig megtalálható voltam valamelyik múzeumban vagy kiállításon. Távolagságtól függetlenül majd minden szoboravatásra elmentem az országban, valahogy vonzott a szobrászat. Egy visegrádi kőszobrász negatív hatású kiállítása végleg a szobrászat felé terelt! Autodidakta módon rávettem magam a tanulásra! Pár éven belül sikerült megtanulnom az alkotás majd minden fortélyát! Kelemen Kristóf szobrászművész, Osvát Miklós festőművész, Madarász Erzsébet kulturális referens segítségével elindult a művészi pályám! Minden művészetről, művészről megjelent irodalmat elolvastam, ami nagyban hozzá járult ez irányú kultúrámban, ismereteim kialakulásához! Faszobrászat mellett, Demeter István erdélyi szobrászművésztől megtanultam a kő és márvány, valamint a bronzszobrok készítését! Száznegyven magán és társas-kiállítás után, 2001-ben megalapítottam egy nemzetközi festő-, és szobrász művész táborát, ami a mai napig működik! Tíz év alatt harminckét táborunk volt Magyarországon, és határainkon túl. Munkáim: templomi oltár és szobor faragások (Vatikán, Püspökháttan, Óriszentpéter, Erdőkürti Apátság). Köztéri domborművek és szobrok: Ukrajna, Görögország, Szlovákia, Hévíz, Budapest, Hatvan, Baranya megye. Közel hatvan köztéri szobor. Magángyűjteményben Európa számtalan országából, legtöbb Magyarországról származó kisplasztikák vannak. Díjaim: Európa díj, kiállítási nagy díjak, az ukrainai Salánk község díszpolgára vagyok! Alázattal és Tisztelettel végzem feladatomban, a művészé válás reményében!”*

A szobor felállításakor a hatályos jogszabályi környezetet áttekintve a következőkre kell figyelemmel lennünk:

1. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 42.§ 8. pontjának rendelkezése értelmében a Képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át közterület elnevezése, *köztéri szobor, műalkotás állítása*.
2. Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 1. melléklete rendelkezik *az építési engedély nélkül végezhető építési tevékenységekről*, melynek 1. pontja értelmében:

A műemléki jelentőségű területen a telek közterületi határához legközelebb, de legfeljebb 10 méterre álló meglévő épület átalakításának kivételével az építési engedéllyel építhető építmény átalakítása, felújítása, helyreállítása, korszerűsítése, homlokzatának megváltoztatása, ha az építési tevékenységgel az építmény tartószerkezeti rendszerét vagy tartószerkezeti elemeit nem kell

- a) megváltoztatni,
- b) átalakítani,
- c) elbontani,
- d) kicserélni,
- e) megerősíteni vagy
- f) változatlan formában újjáépíteni.

A 11. pont rendelkezése értelmében szobor, emlékmű, kereszt, emlékjel építése, elhelyezése, ha annak a talapzatával együtt mért magassága nem haladja meg a 6,0 m-t.

3. A kulturális örökség védelméről szóló módosított 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Kötv.) 28. § b) pontja alapján a műemlékvédelem feladata a műemlékek és környezetük fenntartása, helyreállítása, védelme, a 43. § (6) bekezdése szerint a műemléki környezet területén minden változtatást, beavatkozást a műemlék városképi, illetőleg tájképi megjelenésének és értékei érvényesülésének kell alárendelni.

A Kötv. 40/A §-a úgy rendelkezik, hogy a műemlékvédelem sajátos tárgyai (történeti kertek, temetők és temetkezési emlékhelyek, műemléki területek: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet) körében védelem alatt álló valamennyi ingatlan esetében biztosítani kell az építészeti, városépítészeti, valamint egyéb környezeti, természeti értékek fenntartható használatát és a hagyományos tájhasználat megőrzését.

4. A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 109. § (1) bekezdése értelmében a művészeti alkotás közterületen, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről, lebontásáról a település önkormányzatának képviselőtestülete, Budapesten fővárosi tulajdonú közterület vagy épület esetében a fővárosi önkormányzat közgyűlése, a kerületi önkormányzat tulajdonában álló közterület vagy épület esetében a kerületi önkormányzat képviselőtestülete dönt, és gondoskodik fenntartásáról és felújításáról. *A (2) bekezdés értelmében a döntéshez a műalkotás művészi értékére vonatkozóan szakvéleményt kell beszerezni.*

Az alkotás elhelyezésének törvényi feltétele tehát a Képviselő-testület döntése, a műemlékvédelem véleménye, és a szakvélemény beszerzése. (Az előzetes

szakvélemény beszerzése kötelező, de tartalma nem köti a Képviselő-testületet a döntés meghozatala során.)

2012. decemberétől a Képző- és Iparművészeti Lektorátus a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft.-ben felel (MANK) a szakvéleményező tevékenység ellátásáért.

A MANK Szolgáltatási Igazgatósága a beérkező megrendeléseknek megfelelően végzi szakértői tevékenységét. Az 1991. évi XX. törvénynek megfelelően segíti az önkormányzati testületek döntéseit, az önkormányzati területen vagy épületen megjelenő köztéri műalkotásokat bírálja. A szakvéleményező zsűri megszervezésére és a szakvélemény kiadására a megrendeléstől számított 30+30 napos határidőt tudnak vállalni.

5. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban: Szt.) 1. § (1) bekezdés rendelkezése értelmében a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat. Ide sorolandóak a h) pont értelmében a *rajzolás, festés, szobrászat, metszés, könyvmás útján vagy más hasonló módon létrehozott alkotás és annak tervei* is.

A műalkotás elhelyezése esetén a művészeti alkotás felhasználása történik, ezért a szerzői jogi törvény szerint a felhasználónak a szerzővel felhasználási szerződést kell kötnie.

A felállítandó szobor a Podmaniczky kastély műemléki környezetébe kerülne, a Szabadság térre, a jelenlegi emlékmű helyére. Az emlékmű kerülhetne áthelyezésre. A Hősi emlékmű felavatása 1941. november 4-én volt, alkotója Morzsa-Morhardt Gyula, aszódai születésű szobrászművész. Az áthelyezéshez tisztázni kell, hogy az emlékmű szerzői jogi védelem alatt áll-e, az Szt. 13. §-a értelmében ugyanis a szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy a mű más olyan megváltoztatása vagy a művel kapcsolatos más olyan visszaélés, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes. Az Szt. 31. § (1) bekezdése értelmében szerzői jogok a szerző életében és halálától számított hetven éven át részesülnek védelemben. A (2) rendelkezése szerint a hetvenéves védelmi időt a szerző halálát követő év első napjától, közös művek esetében az utoljára elhunyt szerzőtárs halálát követő év első napjától kell számítani.

A szobor felállítása kapcsán szólnunk kell annak anyagi vonzatairól is. Az előzetes tájékozódás szerint a szobor költségei több elemből, a következők szerint tevődnek össze:

- a művész díja 1.800.000.- Ft + ÁFA, a díj magában foglalja felhasználás díját is,
- a műbíráló díja – költsége még nem ismert,
- az emlékmű elbontásának, áthelyezésének költsége – költsége még nem ismert,
- a felállítandó szobor helyének előkészítése, tereprendezés – költsége még nem ismert.

Az elvégzendő munkák egy részét a Városüzemeltetési és Műszaki osztály szervezésében az önkormányzat végezné el, ami költségkímélést is jelent.

Tisztelt Képviselő-testület!

A fentebb vázolt jogi kérdések tisztázását, valamint a szakértői véleményezést a pozitív döntés után haladéktalanul meg kell kezdeni.

Kérem az előterjesztés megtárgyalását, és az alábbi határozati javaslat elfogadását.

Határozati javaslat

Aszód Város Önkormányzata Képviselő-testületének /2015. (II. 05.) határozata a Podmaniczky I. János emlékére állítandó szoborral kapcsolatos döntésről

Aszód Város Önkormányzat Képviselő-testülete a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 42. §-ában biztosított jogkörében eljárva, az alábbi határozatot hozta:

1. Aszód Város Önkormányzatának Képviselő-testülete egyetért azzal, hogy a Podmaniczky I. Jánost ábrázoló szobor kerüljön felállításra.
2. A Képviselő-testülete a szobor helyéül a Szabadság teret, a Hősi emlékmű helyét jelöli ki.
3. A Képviselő-testület úgy dönt, hogy a Hősi emlékmű kerüljön áthelyezésre, helyéül jelöli ki.
4. A Képviselő-testület úgy dönt, hogy a szobor elkészítésére az előzetes terv ismeretében kéri fel.
5. A Képviselő-testület úgy dönt, hogy a szobor környezetének rendezését és előkészítését a hivatal Műszaki osztálya végezze el.
6. A Képviselő-testület megbízza a Polgármestert, hogy keresse meg a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalát a műemléki környezettel kapcsolatos állásfoglalásért.
7. A Képviselő-testület megbízza Polgármestert, hogy keresse meg a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft-t a jogszabályban előírt szakértői vélemény beszerzésére.
8. A Képviselő-testület úgy dönt, hogy a 2015. évi költségvetésben a szobor felállításához, környezetének előkészítéséhez, rendezéséhez szükséges költségek fedezetére Ft.-ot különít el.

Felelős: Sztán István polgármester, Városüzemeltetési és Műszaki Osztály közreműködésével

Határidő: azonnal

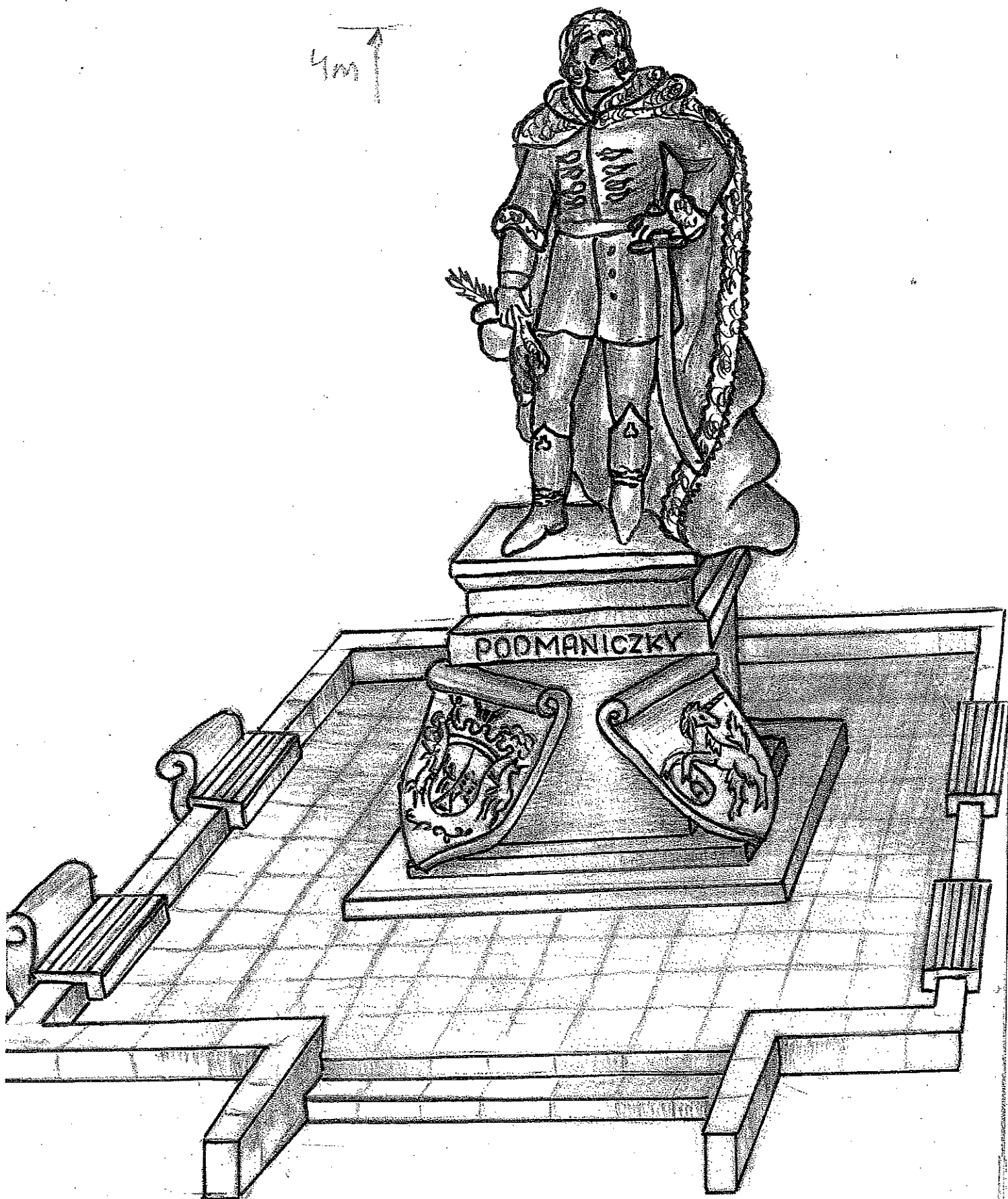
Melléklet: szobor vázlat, műelemzés

Aszód, 2015. január 28.

Látta:

Dr. Bóta Julianna
jegyző

Terv: Koltoi László
Szobrász

Podmaniczky I. János Szobrának Műelemzése

Az ember odaül a tervező asztalhoz, majd végig gondolja azt a rengeteg információt amit előtanulmányként begyűjt és vár vár vár...

Egyszer csak elindul a lavina dől dől...és az ember beengedi magába!

Elképze a követ hozzá, elképze a formát, megtölti tartalommal, lélekkel...elképze a leendő helyet majd bejárja, megfigyeli az összes érzékeivel és dönt!!

Rajzol! Egyből! Készre!!!

Én Podmaniczky I. Jánosba bíztam, megfogalmazásába hittem. Megértettem az életét mit jelentett neki Aszód, milyen emberként élte meg nemességét. Azt faragom meg ebben az alkotásban, mintha ez az ember ma is élne és végig gondolná megjelenítésének okát.

Levett süveggel tiszteli meg a magyar állam és Aszód vezetésének szándékát, hogy a hajdani birtokán lévő kastélyt felújítják és kimagasló közszereplésre emelik!

Emelt fővel és egyúttal alázattal tekint a városházának épülete felé nemesi tartással, tisztelettel!

Bal keze a díszkardján pihenve jelzi a megbecsülés békéjét, szándékát korhű öltözékben!

Az 1720-as évekre jellemző barokk művészeti stílust sugallja a szobor forma világa a mai értelmezésben!

A szobor talapzatán a családi címer és az aszódi címer jelzi a több mint 300 év összetartozását és folyamatosság igényét!

Remélem, hogy azon szándékom, hogy amit ez a nemes úr életében méltósággal, tisztességgel véghez vitt és megvalósított, életszerűen megjelenik és lelkülete kisugárzik a szoborból követendő példaként.

Koltai László

szobrász

Rövid Élete

Példa értékű családi és társadalmi élet. Tisztességes ügyvéd és magas erkölcsű nemes. Az evangélista vallás megteremtője szervezője és finanszírozója Aszód környékén.

Híres a lótenyésztése, nemesítése. A hadsereget is ő látta el lovakkal.

Vízi és száraz malma segítette a környék lakóit. Meghatározó volt a kocsmák nyitása szórakozás és találkozók helyszínéül.

Téglaégető ipara is volt, az építeni kívánt emberek kiszolgálására.

Megélhetést adott birtokán a környék családjainak